

ข่าวจาก หนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ

ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2565

"จตุรินทร์" ให้กระทรวงควบคุมเข้มห้ามขึ้นราคาสินค้า

นายจตุรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์ รมว.พาณิชย์ เปิดเผยว่า ได้สั่งการให้ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ติดตามการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับราคาสินค้า โดยกำชับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ติดตามราคาสินค้าทั้งราคาหน้าโรงงาน ราคาขายส่ง ขายปลีก และให้พาณิชย์จังหวัดทุกจังหวัดติดตามราคาและภาวะสินค้า

อุปโภคบริโภคทุกชนิดอย่างใกล้ชิดทุกวัน เพื่อไม่ให้มีการฉวยโอกาสขึ้นราคาขายสินค้า เอาเปรียบประชาชน เพราะจะเข้าข่ายค่ากำไรเกินควร รวมถึงไม่ให้มีการกักตุนสินค้าด้วย หากไม่ปฏิบัติตาม ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะประธานคณะกรรมการดูแลราคาสินค้าและบริการ ระดับจังหวัด และสำนักงานพาณิชย์จังหวัด เข้าตรวจสอบและดำเนินการตามกฎหมายอย่างเด็ดขาด โดยให้รายงานผลการปฏิบัติการให้ตนทราบทุกวัน

“การเจรจาซื้อปุ๋ยเคมีราคาถูกจากซาอุดีอาระเบีย ล่าสุด กระทรวงได้เป็นเจ้าภาพจัดให้มีการเจรจากันระหว่างผู้ผลิตและส่งออกปุ๋ยซาอูฯกับสมาคมผู้ค้าปุ๋ยไทยและผู้นำเข้าปุ๋ยไทย 10 บริษัท โดยมีกระทรวงการลงทุนของซาอูฯ, อุปทูตไทย ณ กรุงริยาด, ทูตพาณิชย์ไทย ประจำเจดดาห์ สภาหอการค้าไทยเข้าร่วมด้วย ในรายละเอียดเป็นหน้าที่ของภาคเอกชนทั้ง 2 ประเทศที่คุยกันเอง ทั้งเรื่องราคาและการส่งมอบ โดยภาพรวม จะเป็นอีกโอกาส อีกช่องทางหนึ่งที่ช่วยให้เกษตรกรมีปุ๋ยใช้เพียงพอมากขึ้น ไม่ขาดแคลนทั้งในปัจจุบัน และในอนาคต

นายพูนพงษ์ นัยนาภากรณ์ รองปลัดกระทรวงพาณิชย์ กล่าวว่า ได้บันทึกสั่งการให้พาณิชย์จังหวัดดำเนินการดังนี้ จัดชุดเจ้าหน้าที่ตรวจติดตามสถานการณ์ราคา การจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคอย่างใกล้ชิดเป็นประจำทุกวัน พร้อมสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ โดยผู้ค้าจะต้องปิดป้ายแสดงราคาอย่างชัดเจน ตรวจสอบการจำหน่ายและป้องปรามการฉวยโอกาสขึ้นราคาสินค้าแพงเกินสมควร โดยเฉพาะกรณีที่ปรากฏเป็นข่าวในพื้นที่ และปรากฏตามสื่อ หรือมีเรื่องร้องเรียน โดยให้เป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องให้ความสำคัญ

“ได้ให้รายงานผลการดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ หรือผลการดำเนินคดี (ถ้ามี) กรณีมีข้อร้องเรียนการกระทำความผิดหรือพบการกระทำความผิด ขอให้ตรวจสอบโดยเร็วตามแนวปฏิบัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องและรายงานผลให้ทราบทันที และให้รายงานผลการติดตามสถานการณ์สินค้าอุปโภคบริโภคทุกวัน”

กระจก 8 หน้า

ชื่อปุ๋ยซาอู-รัสเซีย!!

ในที่สุด กระทรวงพาณิชย์ ไซเซียให้ผลิต “ปุ๋ยเคมี” ขึ้นราคาขายแล้ว หลังขอความร่วมมือผู้ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน “ตรึงราคาขาย” ต่อเนื่องยาวนานมาเกือบ 2 ปี

น่าจะเป็นสินค้ารายการแรกๆที่ยอมให้ขึ้นราคาขายได้หลังต้นทุนสูงขึ้นจริง ทั้งต้นทุนวัตถุดิบ หรือแม้ปุ๋ย ผลพลอยได้จากการผลิตน้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ ที่ราคาสูงขึ้นกว่าเท่าตัวตามราคาพลังงานที่สูงขึ้นมาก เพราะได้รับผลกระทบจากสงครามรัสเซีย-ยูเครน รวมถึงต้นทุนค่าขนส่งที่สูงขึ้นตามราคาพลังงาน

แล้วยังช่วงที่ผ่านมา ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงมาก จากเดิม 32-34 บาท/เหรียญสหรัฐฯ เป็นกว่า 35 บาท/เหรียญฯ ยิ่งทำให้ราคาสินค้านำเข้า แพงขึ้นไปอีกเมื่อคิดเป็นเงินบาท

ข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ระบุว่า ราคาปุ๋ยเคมีสูตรยอดนิยม ล่าสุดเดือน พ.ค.65 (อัปเดตข้อมูลวันที่ 22 มิ.ย.65) สูตร 21-0-0 ขายส่งกรุงเทพฯ ต้นละ 15,000 บาท ขายปลีกท้องถิ่น ต้นละ 15,871 บาท จากราคาเดือน พ.ค.64 ที่ต้นละ 7,400 บาท และ 8,349 บาท ตามลำดับ, สูตร 46-0-0 ขายส่งกรุงเทพฯ ต้นละ 30,500 บาท ขายปลีกท้องถิ่น ต้นละ 27,200 บาท จากต้นละ 18,000 บาท และ 11,440 บาทตามลำดับ ฯลฯ

กรมการค้าภายในกระทรวงพาณิชย์ ผู้พิจารณาอนุมัติหรือไม่ย่ำว่า การไซเซียให้ขึ้นราคาครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำเข้าปุ๋ยเข้ามาผลิตขายในประเทศและป้องกันปัญหาขาดแคลน!!

เพราะหากยังคุมราคาขายไว้ทั้งๆที่ขาดทุนลงไม่มีใครกล้านำเข้าขายอีก ปัญหาขาดแคลนจะตามมา เกษตรกรไม่มีใช้ ผลผลิตเกษตรลดลง และรายได้ที่น้อยอยู่แล้ว จะลดลงไปอีก

เมื่อเวลานั้นมาถึงรัฐบาลคงนั่งไม่คิด ดันพ่นหาทางเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร ฐานเสี่ยงก้อนใหญ่ของบรรดาพรรคการเมืองต่างๆ ซึ่งไม่รู้ต้องทุ่มงบประมาณเท่าไรช่วยเหลือ และจะยังมีงบเหลืออยู่อีกหรือไม่

ดังนั้นการยอมให้ขึ้นราคา จึงเป็นหนทางที่ดีที่สุดแต่ต้องให้ขึ้นน้อยที่สุดเพื่อให้เกษตรกรและผู้บริโภคได้รับผลกระทบน้อยที่สุด ขณะที่ผู้ประกอบการยังทำธุรกิจต่อได้หรือทุกฝ่ายได้ประโยชน์เท่าเทียม

สินค้าอื่นๆใช้หลักการเดียวกัน ถ้าต้นทุนสูงขึ้นจริง และผู้ประกอบการขาดทุนแล้ว กระทรวงพาณิชย์ถึงจะยอมให้ขึ้นราคาขายได้ แต่จะให้ขึ้นราคาน้อยที่สุดกระทบประชาชนน้อยที่สุด และผู้ประกอบการอยู่รอด

อย่างไรก็ตาม ยังมีข่าวดีที่ไทยจะได้ชื่อปุ๋ยราคาถูกจากรัสเซีย และซาอุดีอาระเบีย ผู้ผลิตปุ๋ยรายใหญ่ของโลก โดยรัสเซีย ไทยเจรจาขอซื้อในราคาพิเศษ และมีแนวโน้มเจรจาสำเร็จ

ส่วนซาอูฯหลังวื้อฟื้นความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และภาครัฐนำภาคเอกชนไทยเดินทางไปเยือนเมื่อเร็วๆนี้ รัฐบาลซาอูฯอนุญาตให้ไทยซื้อจากผู้ผลิตยักษ์ใหญ่เพิ่มได้อีก 1 ราย จากเดิมซื้อจาก 2 ราย และฝ่ายไทยได้รวบรวมความต้องการซื้อได้ราวๆ 800,000 ตัน จะเจรจาซื้อขายกันในช่วงที่ซาอูฯมาไทย 4-6 ก.ค.นี้

ไม่ว่าการซื้อปุ๋ยราคามิตรภาพจาก 2 ประเทศ จะมีส่วนช่วยให้ราคาขายในประเทศลดลงบ้างหรือไม่ หรือช่วยเพียงแค่นี้มีปริมาณเพียงพอไม่ขาดแคลนแต่ราคายังแพงเหมือนเดิม!!

ฟันนี่เอส

ข่าวจาก หนังสือพิมพ์ แนวหน้า

ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2565

อุปทานข้าวไทยส่อ‘ตึงตัว’ ผลผลิตลดลง/ราคาปุ๋ยขยับขึ้น

ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย จัดทำบทวิเคราะห์ “ปี 2565 ไทยเสี่ยงเผชิญอุปทานข้าวในประเทศที่ตึงตัว...ผลผลิตข้าวลดลง จากราคาปุ๋ยเคมีพุ่งสูง” โดยระบุว่า ในปี 2565 ไทยอาจมีความเสี่ยงต่อเผชิญอุปทานข้าวในประเทศที่ตึงตัวมากขึ้น จากจุดเปลี่ยนสำคัญคือ ราคาปุ๋ยที่พุ่งสูงเป็นประวัติการณ์จากความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครน ทำให้ผลผลิตข้าวลดลง

ในขณะที่ในฝั่งของอุปสงค์คาดว่าจะกระเตื้องขึ้นตามการส่งออกข้าวที่ดีขึ้น จะยิ่งกดดันอุปทานข้าวที่เหลือในประเทศให้ลดลง ซึ่งภาพอุปทานที่ตึงตัวมากขึ้นนี้ คงไม่ได้เกิดขึ้นเพียงระยะสั้นเท่านั้น มองต่อไปข้างหน้า

“คาดว่า ในปี 2566 ภาพของความเสี่ยงที่ไทยจะมีอุปทานข้าวตึงตัวน่าจะยังคงอยู่ ตามสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครนที่อาจลากยาว ต้นราคาปุ๋ยเคมีให้ยังยืนสูงต่อเนื่อง ภาวะ Climate Change ที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้น ล้วนกดดันผลผลิตข้าวให้ลดลง ขณะที่ในฝั่งอุปสงค์แม้จะให้ภาพที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนักแต่ด้วยผลผลิตที่ลดลง จะทำให้ไทยมีโอกาสเสี่ยงที่จะมีอุปทานข้าวเหลือในประเทศที่ตึงตัวมากขึ้น และดันให้ราคาข้าวปรับตัวสูงขึ้นต่อเนื่องจากปีก่อน”ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย ระบุ

คอลัมน์สัปดาห์แนวหน้า : ‘อินทรีย์-เคมี’ไม่ขัดแย้ง เคลื่อน‘เกษตรไทย’เดินหน้า

“10-11 ล้านคน” เป็นจำนวนของ “แรงงานภาคเกษตร” ซึ่งคิดเป็นกว่า 1 ใน 4 ของแรงงานทั้งหมดในประเทศไทย ประมาณ 37-38 ล้านคน จึงสรุปได้ว่าภาคเกษตรไทยมีขนาดใหญ่มาก และภาครัฐต้องให้ความสำคัญ แม้จะมีผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ไม่เท่ากับภาคอุตสาหกรรมหรือภาคบริการและการท่องเที่ยว แต่ก็ยังสร้างรายได้ผ่านการส่งออก

และรับประกันความมั่นคงทางอาหารภายในประเทศ

อย่างไรก็ตาม เมื่อกล่าวถึงนโยบายส่งเสริมภาคเกษตร หนึ่งในประเด็นที่เป็น “วิาทะ” หรือข้อถกเถียงเสมอมาคือ “เคมีหรืออินทรีย์” เกษตรเคมีนั้นข้อดีคือให้ผลผลิตได้มาก แต่มีข้อกังวลคือสารเคมีตกค้าง ถึงขั้นที่มีการเผ่าระวังและห้ามใช้สารบางชนิดเกิดขึ้นเป็นระยะๆ ส่วนเกษตรอินทรีย์นั้นข้อดีคือไม่ต้องกังวลเรื่องสารเคมีตกค้าง แต่มีข้อจำกัดเรื่องปริมาณผลผลิตที่ได้ อาจไม่เพียงพอเลี้ยงประชากรจำนวนมากทั้งในประเทศและระดับโลก

ในงานเสวนา “เคมี พระเอกหรือผู้ร้าย ครั้งที่ 3” หัวข้อ “อินทรีย์-เคมี โอกาสของไทยภายใต้วิกฤตอาหารโลก” ซึ่งจัดขึ้นเมื่อเร็วๆ นี้ โดยความร่วมมือระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมเคมี

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ส.อ.ท.) สมาคมวิทยาการวัชพืชแห่งประเทศไทย และสมาคมการค้าปุ๋ยและธุรกิจการเกษตร จรรยา มณีโชติ นายกสมาคมวิทยาการวัชพืชแห่งประเทศไทย และอดีตผู้เชี่ยวชาญชาวด้านวัชพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร อ้างถึงผลการศึกษาเรื่อง “Why organic farming is not the way forward” ที่เผยแพร่ในปี 2562

งานวิจัยชิ้นนี้จัดทำโดย โฮลเกอร์ เคิร์ชมานน์ (Holger Kirchmann) ผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการของพืชและความอุดมสมบูรณ์ของดิน มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์การเกษตรแห่งสวีเดน (Swedish University of Agricultural Sciences) ระบุว่า “ผลผลิตที่ได้จากเกษตรอินทรีย์ต่ำกว่าเกษตรเคมีเฉลี่ยร้อยละ 35 และหากต้องการทำเกษตรอินทรีย์ให้ได้ปริมาณผลผลิตเทียบเท่าเกษตรเคมีต้องเพิ่มพื้นที่อีกร้อยละ 50” คำถามคือแล้วจะหาพื้นที่เพิ่มได้จริงหรือ

ด้านเกษตรกรที่ช่วงหลังๆ ผันตัวมาเป็นผู้ประกอบการด้วยอย่าง สุรจภูมิ ศรีนาม กรรมการบริษัท เร็ยลฟาร์ม จำกัด กล่าวถึงความยากของการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อการส่งออก เช่น หากเป็นตลาดในทวีปยุโรป นอกจากจะมีเกณฑ์เรื่องการผลิตในระบบอินทรีย์แล้ว ยังต้องดูไม่ให้มีหนอนหรือแมลงติดจากประเทศต้นทางไปยังประเทศปลายทางด้วย อีกทั้งยังมีข้อจำกัดจากปริมาณผลผลิตที่ได้ไม่สม่ำเสมอ ซึ่งไม่ตอบโจทย์การผลิตแบบอุตสาหกรรม

ทั้งนี้ เมื่ออยู่ในภาคการส่งออกไม่ว่าตลาดทวีปยุโรปหรือประเทศญี่ปุ่น พบว่า ลูกค้าไม่ได้สนใจว่าจะต้องเป็นเกษตรอินทรีย์หรือไม่ แต่ดูจาก 3 ข้อคือ 1.ได้มาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ 2.มีปริมาณเพียงพอและต่อเนื่องเพียงพอ และ 3.ราคาแข่งขันได้หรือไม่ จึงหันมาส่งเสริม “เกษตรปลอดภัย (GAP)” อนึ่ง เคยมีลูกค้าชาวญี่ปุ่นตั้งคำถามว่า “ทำไมเมืองไทยเกษตรอินทรีย์กับเคมีต้องขัดแย้งกัน” เพราะที่ญี่ปุ่นไม่มีเรื่องแบบนี้ใครจะทำเกษตรอินทรีย์หรือเคมีก็เลือกทำได้ตามวิธีของตน โดยยึดความปลอดภัยเป็นที่ตั้ง เช่น หากใช้สารเคมีก็ต้องมีสารตกค้างไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนด

จากภาควิชาการและภาคผู้ผลิตกลุ่มมองของฝ่ายการเมือง สฤกษ์พงษ์ เกี่ยวข้อง สส.จังหวัดกระบี่ พรรคภูมิใจไทย กล่าวว่า ปัจจุบันเครื่องยนต์เศรษฐกิจในการหาเงินเข้าประเทศอยู่ในระหว่างทั้งการสร้างเครื่องยนต์ใหม่และซ่อมแซมเครื่องยนต์เดิมที่มีแต่ปรับปรุงให้มีแรงม้าเพิ่มขึ้นดังนั้นความเข้าใจกัน ไม่ขัดแย้งกันระหว่างเกษตรอินทรีย์และเคมีจึงเป็นสิ่งที่ดี โดยมีภาครัฐสนับสนุนเรื่องเกณฑ์มาตรฐานต่างๆ ซึ่งไม่ใช่การลดคุณภาพของผลผลิต แต่เป็นการลดขั้นตอนเพื่อให้ผู้มีความพร้อมเข้าถึงได้ง่ายขึ้น

ขณะเดียวกัน “รัฐต้องมีบทบาทในการให้ความรู้กับเกษตรกรมากขึ้น” เช่น โดยทั่วไปเมื่อเกษตรกรจะไปซื้อปุ๋ยมาใช้ มักจะซื้อตามการโฆษณาของตัวแทนจำหน่าย ซึ่งจริงๆ แล้วรัฐควรช่วยให้เกษตรกรแต่ละรายรู้ว่าที่ดินของตนเองมีแร่ธาตุพื้นฐาน (N-P-K) เป็นต้นทุนอยู่เท่าใด เพื่อให้เกษตรกรเลือกใช้ปุ๋ยได้เหมาะสม แต่ปัจจุบันหน่วยบริการรับตรวจคุณภาพดินยังมีน้อยโดยยกตัวอย่าง “ปาล์มน้ำมัน” ที่ประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาเลเซียภาครัฐสนับสนุนด้านการเข้าถึงความรู้กับเกษตรกรมาก หากต้องแข่งขันแล้วก็ยากที่ปาล์มน้ำมันจากไทยจะสู้ได้

เดชรัต สุขกำเนิด ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยนโยบายเพื่ออนาคต (Think Forward Center) พรรคก้าวไกล กล่าวถึงการจัดงบประมาณ ว่า หากดูงบประมาณของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ งบประมาณ 1 แสนกว่าล้านบาท พบว่า 7 หมื่นล้านบาทใช้เป็นงบด้านชลประทาน 2 หมื่น

ล้านบาท เป็นเงินเดือนบุคลากร และอีก 1 หมื่นล้านบาท เป็นงบประมาณพื้นฐานทั่วไป จึงอยาก
ชวนคิดว่าจะทำอย่างไรให้บริหารจัดการและพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพผลผลิต การแปรรูป ตลอดจน
จัดหาตลาด ที่ปัจจุบันเหลือเพียงน้อยนิดให้เพิ่มมากขึ้น

อลงกรณ์ พลบุตร รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ให้ความเห็นว่า ปัจจุบันภาคเกษตร
กำลังเผชิญปัญหาใหญ่คือการขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากแรงงานในภาคเกษตรส่วนใหญ่เป็น
ผู้สูงอายุ โดยอายุเฉลี่ยของเกษตรกรไทยอยู่ที่ 59 ปี ทำให้ต้องมีการตั้งศูนย์เทคโนโลยีเกษตร
และนวัตกรรมขึ้นทุกจังหวัด ดูแลทั้งเกษตรกรเคมีและเกษตรกรอินทรีย์ในจังหวัด โดยเป็นเกษตร
ปลอดภัยอย่างยั่งยืน

นอกจากนั้นยังต้องออกแบบนโยบายให้เหมาะสมกับเกษตรกรแต่ละกลุ่ม ตั้งแต่เกษตรกร
รายย่อย เกษตรพาณิชย์ เกษตรอุตสาหกรรม และเกษตรส่งออก ซึ่ง 2 กลุ่มหลังนี้เองที่เกษตรกร
เคมียังจำเป็น แต่ก็ต้องเป็นเกษตรปลอดภัยตามมาตรฐานโลก ส่วนเกษตรกรรายย่อยจะเป็น
การส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ และส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์เคมีสำหรับกลุ่มเกษตรพาณิชย์ ทั้งนี้ ย้ำ
ว่า “ควรหยุดทะเลาะและแบ่งแยกกันระหว่างเกษตรกรอินทรีย์และเกษตรกรเคมี เพราะประเทศ
เดินหน้าไม่ได้” โดยหากมีวงเสวนาครั้งต่อไป อยากให้ทั้ง 2 กลุ่มมาร่วมในเวทีเดียวกัน

สกฤต สาระนั้นท์ สส. จังหวัดสกลนคร พรรคเพื่อไทย ตั้งข้อสังเกตว่า ในฝั่งเกษตรกรเคมี
จะพบงานวิจัยที่ไปไกลมาก จึงอยากเสนอแนะให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สนับสนุน
งบประมาณเพื่อทำงานวิจัยในฝั่งของเกษตรกรอินทรีย์ และเกษตรปลอดภัยให้มากขึ้น ขณะเดียวกัน
หากจะให้ประเทศไทยเป็น “ครัวโลก” ซึ่งเป็นทางออกของอุตสาหกรรมอาหารและทางรอดของ
เกษตรกร “การปรับปรุงกฎระเบียบให้เกื้อหนุน” ก็จำเป็น เช่น การขึ้นทะเบียนพืช Positive List
กับ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ยังมีน้อย ทั้งที่ไทยมีความหลากหลายทาง
ชีวภาพมาก ซึ่ง อย. ยังมีกฎระเบียบที่ซับซ้อนและมีค่าใช้จ่ายสูง

หมายเหตุ : มาตรฐานเกษตรปลอดภัย (GAP หรือ Good Agriculture Practices)
แตกต่างจากเกษตรอินทรีย์ (Organic Agricultural) กล่าวคือ เกษตรอินทรีย์จะไม่ใช้สารเคมีโดย
เด็ดขาด ในขณะที่มาตรฐาน GAP ยังใช้สารเคมีได้ในปริมาณที่ถูกต้องเพื่อที่แม้จะพบสารตกค้าง
แต่ยังอยู่ในระดับที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค (จากบทความ “เข้าใจใหม่ เกษตรอินทรีย์ & GAP” โดย
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ วันที่ 28 ธ.ค. 2563)

คอลัมน์โลกการค้า : ประเทศไทย...กับวิกฤตอาหารโลก2022

ทิศทางราคาอาหารโลกถีบตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะหลังเกิดสงครามระหว่าง
รัสเซียและยูเครนที่ทำให้ต้นทุนราคาพลังงาน ปุ๋ย และอาหารสัตว์เพิ่มขึ้น จึงหนุนให้ราคา
อาหารพุ่งขึ้นสูงตามไปด้วย และเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อเนื่องให้เกิดวิกฤตขาดแคลนอาหาร
จนทำให้ปัจจุบันหลายประเทศใช้นโยบาย Food Protectionism เพื่อปกป้องการบริโภคและ
รักษาระดับราคาอาหารในประเทศ จึงมีคำถามที่น่าสนใจว่าสถานการณ์ดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อไทย
อย่างไร และไทยควรปรับตัวอย่างไร

ทั้งนี้ ราคาอาหารโลกยังปรับตัวสูงขึ้นต่อเนื่อง สะท้อนจากข้อมูลขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ หรือ FAO ที่พบว่าดัชนีราคาอาหาร (Food Price Index) ในเดือนพฤษภาคม 2022 อยู่ที่ 157.36 หรือเพิ่มขึ้น 22.8% เทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน (YoY) โดยเฉพาะในกลุ่มพืชน้ำมันที่มีดัชนีราคาอยู่ที่ 229.25 หรือเพิ่มขึ้นสูงถึง 31.1%YoY รองลงมาคือ ดัชนีราคาในกลุ่มธัญพืชที่มีค่าอยู่ที่ 173.41 หรือเพิ่มขึ้น 29.7%YoY

ทุกครั้งที่เกิดวิกฤต ด้านอาหาร หลายประเทศมักจะใช้นโยบาย Food Protectionism นั่นคือ แนวคิดการจำกัดการส่งออกเพื่อปกป้องความเพียงพอของอาหารภายในประเทศ และรักษาเสถียรภาพของราคาอาหารภายในประเทศ จะเห็นได้ว่าผลกระทบจากวิกฤตสงครามรัสเซีย-ยูเครนได้ทำให้มีประเทศที่งดการส่งออกสินค้าอาหารเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยล่าสุดมีจำนวน 20 ประเทศที่งดการส่งออกสินค้าอาหารและปัจจัยการผลิตที่สำคัญ เพื่อปกป้องการบริโภคในประเทศ เนื่องจากราคาสินค้าเริ่มมีการปรับตัวสูงขึ้น โดยเฉพาะในหมวดสินค้า ข้าวสาลี และน้ำมันปรุงอาหาร

ขณะที่ Food Protectionism รอบนี้รุนแรงกว่าวิกฤตอาหารในปี 2008 และวิกฤตการระบาดของ COVID-19 ในปี 2020 และจะเห็นได้ว่าวิกฤตสงครามรัสเซียและยูเครนในปี 2022 มีสัดส่วนปริมาณการค้าโลกในรูปของแคลอรีที่ได้รับผลกระทบจากการจำกัดการส่งออกอยู่ที่ประมาณ 18% ของปริมาณการค้าโลกในรูปของแคลอรีที่ได้รับจากอาหารทั้งหมด โดยเฉพาะอาหารในกลุ่มธัญพืช และ น้ำมันปรุงอาหาร ซึ่งสูงกว่าในช่วงวิกฤตอาหารปี 2008 และในช่วงการระบาดของ COVID-19 ในปี 2020 ซึ่งมีสัดส่วนอยู่ที่ 12% และ 5% ของปริมาณการค้าโลกในรูปของแคลอรีที่ได้รับจากอาหาร ตามลำดับ

คำถามคือ วิกฤตขาดแคลนอาหาร จนทำให้ปัจจุบันหลายประเทศเริ่มใช้นโยบาย Food Protectionism จะส่งผลกระทบต่อไทยอย่างไร? คำตอบคือ ในระยะสั้นโอกาสที่ไทยจะเกิดปัญหาขาดแคลนอาหารมีน้อย เนื่องจากความต้องการบริโภคสินค้าอาหารและวัตถุดิบกลุ่มสำคัญยังน้อยกว่าผลผลิตที่ผลิตได้ในประเทศ สะท้อนจากสัดส่วนความต้องการบริโภคในประเทศเฉลี่ยอยู่ที่ราว 25-90 % ของผลผลิตในประเทศ เช่นเดียวกับอัตราส่วนสต็อกต่อความต้องการใช้ในประเทศของสินค้าอาหารสำคัญส่วนใหญ่ในปัจจุบันยังสูงหรือใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยในอดีต

ทั้งนี้ แม้ว่าอาจเป็นโอกาสของไทยในการส่งออกอาหารบางชนิดเพิ่มขึ้น เช่น สินค้าปศุสัตว์ แต่ต้นทุนการผลิตที่โน้มสูงขึ้น ก็อาจลดทอนโอกาสที่มี เช่น การผลิตอาหารสัตว์ ซึ่งต้องใช้กากถั่วเหลือง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นวัตถุดิบในการผลิต โดยผู้ประกอบการผลิตอาหารสัตว์ของไทยมีต้นทุนที่เป็นการนำเข้าวัตถุดิบถึง 80% ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด รวมทั้งส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังผู้เลี้ยงสัตว์ เนื่องจากอาหารสัตว์คิดเป็นต้นทุนถึงร้อยละ 60-70% ของต้นทุนรวม ทำให้ราคาจำหน่ายเนื้อสัตว์มีแนวโน้มปรับตัวขึ้น ซึ่งอาจกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของสินค้าปศุสัตว์ โดยเฉพาะไก่เนื้อ ซึ่งพึ่งพาการส่งออกถึง 60% ของปริมาณการผลิตทั้งหมดของไทย

ขณะที่ ในระยะกลาง-ยาว วิกฤตสงครามระหว่างรัสเซียและยูเครน จะเป็นปัจจัยเร่งให้ผู้นำสินค้าเกษตรให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลผลิตสินค้าเกษตรในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้า เพื่อความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น

ในตลาดสินค้าเกษตรโลก โดยปัจจุบันหลายประเทศมีแผนผลักดันในการเพิ่มผลผลิตสินค้าเกษตรให้เพียงพอต่อความต้องการบริโภคในประเทศ เพื่อเพิ่มความมั่นคงทางอาหารมากขึ้น เช่น จีนที่มีนโยบายปรับเปลี่ยนไปสู่เศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเอง (Self Sufficiency) ซึ่งจะส่งผลให้จีนมีความต้องการนำเข้าอาหารลดลง โดยปัจจุบันประเทศจีนได้เริ่มให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรต่อไร่ มากขึ้น โดยเฉพาะข้าวที่จีนมีการพัฒนาสายพันธุ์ให้มีผลผลิตต่อไร่ สูงถึง 3,600 กิโลกรัม ทำให้ผลผลิตข้าวของจีนโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 1,099 กิโลกรัม/ไร่ ในปี 2016 เป็น 1,136 กิโลกรัม/ไร่ ในปี 2022 และคาดว่าในปี 2025 ผลผลิตข้าวจีนจะเพิ่มขึ้นเป็น 1,277 กิโลกรัม/ไร่ (รูปที่ 4) ทำให้ในระยะต่อไปจีนจะมีผลผลิตข้าวมากจนเพียงพอสำหรับการบริโภคในประเทศ และลดการพึ่งพาการนำเข้าข้าวลงชัดเจน กระทั่งการส่งออกข้าวขาวของไทย ซึ่งพึ่งพาสินค้าจีนเป็นตลาดหลัก อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงนโยบายของผู้นำเข้าข้าวรายใหญ่อย่าง จีน โดยเพิ่มการผลิตข้าวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร จะทำให้ตลาดค้าข้าวโลกแข่งขันรุนแรงขึ้น และกระทบกับความสามารถในการแข่งขันการส่งออกข้าวไทยซึ่งมีต้นทุนการผลิตที่สูงกว่า คู่แข่งอยู่แล้ว หรือประเทศอิหร่าน ที่ได้ออกมาประกาศยืนยันที่จะเดินหน้าโครงการปลูกพืชเกษตร เพื่อหาแหล่งผลิตทดแทนสินค้าเกษตรที่อิหร่านขาดแคลน และมีศักยภาพในการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มศักยภาพความมั่นคงทางด้านอาหารควบคู่ไปกับการลดรายจ่ายในการนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศ เช่น ข้าว พืชที่สกัดทำน้ำมัน และธัญพืชที่ใช้เป็นอาหารสัตว์ เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว จากวิกฤตอาหารในครั้งนี้ จากเหตุที่ไทยเป็นประเทศที่ส่งออกอาหารสุทธิที่สำคัญของโลกจึงได้รับผลกระทบจากวิกฤตอาหารโลกค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ยังมีสินค้าเกษตรและอาหารบางประเภทที่ไทยต้องพึ่งพิงการนำเข้า เช่น ถั่วเหลือง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ดังนั้นไทยควรนำเทคโนโลยีเกษตร มาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้มากขึ้นในสินค้าที่ผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ในประเทศ เช่น การใช้เทคโนโลยี IoT หรือเซ็นเซอร์วิเคราะห์แร่ธาตุในดินเพื่อเป็นแนวทางให้เกษตรกรสามารถเลือกชนิดของปุ๋ยที่เหมาะสมกับสภาพดิน ซึ่งจะทำให้พืชและดินตอบสนองต่อปุ๋ยได้ดีขึ้น หรือการประยุกต์ใช้ Biotechnology มาช่วยในการปรับปรุงสายพันธุ์พืชเพื่อให้มีผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น

นอกจากภาครัฐควรมีบทบาทสำคัญในการวางนโยบายที่ชัดเจนทั้งในเรื่องการจัดโซนนิ่งในการเพาะปลูกพืชที่เป็นอาหารกับการปลูกพืชเพื่อผลิตพลังงานทดแทน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการจัดการวัตถุดิบได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่เกิดปัญหาขาดแคลน รวมทั้งพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศทางการเกษตรและอาหารที่เชื่อมโยงกันและครอบคลุมทุกมิติ ทั้งข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม ข้อมูลการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิต ข้อมูลความเสี่ยงภัยพิบัติทางธรรมชาติ ข้อมูลคุณภาพดิน เพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาวางแผนและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ถูกต้องและรวดเร็ว ซึ่งจะช่วยให้การบริหารจัดการและการกำหนดนโยบายในภาวะวิกฤตทำได้ดีขึ้น อีกทั้งออกมาตรการสนับสนุนแหล่งเงินทุนสำหรับช่วยเหลือด้านต้นทุนเพาะปลูก เพื่อลดผลกระทบจากปัจจัยการผลิตทั้งค่าปุ๋ย และค่าแรงงานที่สูงขึ้น